

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md

12.02.2024 nr. 08/1276

Ref. nr.1/MAEIE/2024

**Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
cc: Cancelaria de Stat**

Prin prezenta, aducem la cunoștință că Ministerul Justiției a examinat setul de acte aferent aprobării proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.

Potrivit notei informative, scopul proiectului este de a defini noțiunea de „tratată internațională” conform prevederilor Convenției de la Viena din 1969 cu privire la dreptul tratatelor (în continuare - *Convenția*). Autorul menționează că modificările operate în anul 2016 la Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (în continuare - *Legea nr. 595/1999*) care au urmărit scopul de a reglementa încheierea acordurilor privind asistența externă în formă simplificată astfel asigurându-se avizarea și semnarea acestora în termeni utili, intrarea în vigoare la data semnării, nu și-au atins obiectivul. Forma acordurilor menționate este, de regulă, predeterminată și asemănătoare contractelor comerciale iar partenerii/donatorii solicită, în cele mai multe cazuri, ratificarea acestora și emiterea opiniilor legale care să confirme realizarea procedurilor interne necesare intrării în vigoare.

Cu titlu de principiu, constatăm că pe parcursul ultimilor ani s-a consolidat o practică la nivel național, precum și în dialog cu donatorii/partenerii externi care, în opinia instituției, este potrivit a fi menținută întru evitarea unor incertitudini și blocaje instituționale. Astfel, recomandăm a fi revăzută intenția de a exclude din domeniul de aplicare al Legii nr. 595/1999 a acordurilor internaționale care au obiect de reglementare acordarea asistenței externe nerambursabile (granturile).

La dispozițiile alin. (3) al art. 1 ce se propune a fi inclus în textul Legii nr. 595/1999, autorul utilizează sintagma „contracte de stat” fără a oferi o definiție sau a face o referire la actul normativ care ar reglementa asemenea instrumente. Pentru precizie, considerăm oportun definirea, în preambulul legii, a respectivului termen, după următoarea formulă: „orice acord, indiferent de categoria acestuia, încheiat cu alt stat, guvern, organizație internațională, respectiv cu instituții financiare sau alte entități ce nu au calitatea de subiect de drept internațional în domeniul economic, comercial, financiar și în alte domenii și care nu este guvernat de dreptul internațional public.”¹ Respectiv, Legea nr. 595/1999 va cuprinde toate celelalte acorduri (cu excepția tratatelor internaționale și a granturilor), specificându-se ulterior în textul legii că procedura de promovare (inițierea negocierilor/aprobarea semnării/intrarea în vigoare) este opozabilă tuturor tipurilor de instrumente juridice. Reglementările generale din Legea nr. 595/1999 în partea ce ține de executarea tratatelor internaționale, depozitarea, înregistrarea și publicarea tratatelor internaționale vor fi în continuare asigurate de către MAE IE, însă doar în raport cu instrumentele care se încadrează în categoria tratatelor internaționale, în sensul Convenției.

Se va nota aici că obiectul de reglementare al Legii nr. 419/2006 constituie doar acordurile care formează datoria sectorului public, contractate din numele statului/Guvernului de către Ministerul Finanțelor. O eventuală pliere la procedurile promovate de respectivul act normativ va genera confuzii și incertitudini. Din acest considerent, suntem de opinia că nu se necesită elaborarea unor mecanisme

¹ Definiție preluată din legislația României, în speță Legea nr. 590 din 22 decembrie 2003 privind tratatele, accesibilă la următorul link: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/49010>

noi, ci detalierea modului de promovare a instrumentelor, în funcție de obiectul de reglementare al acestora. Urmînd această logică, considerăm necesar a se exclude clauza de la alin. (2) Art. II din proiectul de lege.

Cu referire la propunerea de completare art. 4 al Legii nr. 595/1999, considerăm excesivă necesitatea de a solicita opinia MAE IE pe aspect de oportunitate în încheierea unor acorduri, în condițiile în care această clauză contravine principiului autonomiei organului responsabil pentru încheierea tratatului în realizarea prerogativelor instituționale. Respectiv, considerăm imperios a se suprima respectivul alineat.

La art. 11, alin. (1), lit. b) se va reda în următoarea formula: „ - tratate care vizează constituirea unei organizații internaționale”. Se va nota că aspectul *aderării* Republicii Moldova la o organizație internațională este acoperit de un alt alineat al aceluiași articol din Legea nr. 595/1999.

La art. 22 al Legii nr. 595/1999, propunem ca dispoziția art. 22 alin. (1) al Legii 595/1999 să fie înlocuită cu următorul conținut „Curtea Constituțională, sesizată în conformitate cu legislația, exercită controlul constituționalității prevederilor tratatelor internaționale sau ale unor dispoziții din acestea între momentul exprimării consimțământului Republicii Moldova de a fi legată prin tratat și momentul intrării în vigoare a tratatului pentru ea”. În sensul constatărilor Hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 07.05.2020², tratatele internaționale care au devenit executorii pentru Republica Moldova nu pot fi verificate sub aspectul constituționalității, pentru că statul nu și-ar putea executa angajamentele care rezultă din tratat, contrar principiului *pacta sunt servanda*. Republica Moldova nu poate invoca prevederile legislației sale interne ca justificare a neexecutării unui tratat la care este parte (a se vedea HCC nr. 24 din 9 octombrie 2014, § 80; DCC nr. 17 din 7 noiembrie 2013, §§ 32, 60; DCC nr. 1 din 15 martie 2010; DCC nr. 5 din 24 septembrie 2002).

Digitally signed by Serbenco Eduard
Date: 2024.02.12 12:12:03 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Secretar de stat

Eduard SERBENCO

Ex: Bejenari Gabriela
tel.:(022) 201-425

² Hotărârea Curții Constituționale nr. 12/2020 pentru controlul constituționalității Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind acordarea Guvernului Republicii Moldova a unui împrumut financiar de stat, semnat pe 17 aprilie 2020, a Hotărârilor Guvernului nr. 169 din 13 martie 2020 și nr. 252 din 21 aprilie 2020 și a Legii nr. 57 din 23 aprilie 2020.

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md

08/2522 din 18.03.2024

Ref. nr. DI/1/041-1875 din 16.02.2024

Ref. nr. 1/MAEIE/2024

Ministerul Afacerilor Externe

Prin prezenta, aducem la cunoștință că Ministerul Justiției a examinat repetat setul de acte aferent aprobării hotărârii de Guvern pentru aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, și în limita competențelor funcționale, comunică următoarele:

Cu privire la proiectul de lege, înaintăm următoarele obiecții și propuneri:

- întru asigurarea unei terminologii uniforme în tot cuprinsul Legii nr.595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, sugerăm substituirea sintagmelor „autoritatea responsabilă” cu „organul responsabil”, precum și „autorități ale administrației publice centrale” cu „autorități administrative centrale” (a se vedea art.1 alin.(4); art.11 alin.(1) lit.(b)). Adicional, recomandăm revizuirea prevederilor art.1 alin.(4), în următoarea formulă: „La încheierea contractelor de asistență externă nerambursabilă organul responsabil va aplica reguli și proceduri distincte în modul stabilit de Guvern”.
- sugerăm ajustarea definiției termenului „contract de asistență externă nerambursabilă”, după cum urmează: „orice acord încheiat în scris, de către organul responsabil în numele statului, Guvernului, ministerelor, autorităților administrative centrale sau altor instituții abilitate ale statului cu alt stat, guvern, organizație internațională, respectiv, cu instituții financiare sau alte entități ce nu au calitatea de subiect de drept internațional, în domeniul economic, comercial, financiar și în alte domenii, destinat a produce efecte juridice și care nu este guvernat de dreptul internațional public, iar angajamentele țin exclusiv de recepționarea și utilizarea fondurilor externe nerambursabile”.
- cu referire la modificarea art.7 din Legea cu privire la Guvern nr.136/2017, propunem excluderea sintagmei „în condițiile legii”, întrucât regimul juridic al contractelor de asistență externă va fi reglementat printr-o hotărâre de Guvern, în speță - Hotărârea de Guvern nr.377/2018 cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare și management al asistenței externe, aflată acum în proces de modificare.

Secretar de stat

Digitally signed by Serbenco Eduard
Date: 2024.03.18 10:36:44 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Eduard SERBENCO

Ex: Bejenari Gabriela
tel.: (022) 201-425
e-mail: gabriela.cojuhari@justice.gov.md

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md

28.03.2024 nr. 08/2936

Ref. nr. DI/1/391-3018 din 18.03.2024 Ref. nr. 1/MAEIE/2024

Ministerul Afacerilor Externe

Prin prezenta, aducem la cunoștință că Ministerul Justiției a examinat repetat setul de acte aferent *aprobării hotărârii de Guvern pentru aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative*, și în limita competențelor funcționale, comunică următoarele:

Cu privire la *proiectul de lege*, înaintăm următoarele obiecții și propuneri:

- întru asigurarea unei terminologii uniforme în tot cuprinsul *Legii nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova*, sugerăm substituirea sintagmei „autoritatea responsabilă” cu „organul responsabil”(a se vedea art. 2). Adicional, cu referire la definiția noțiunii de „contract de stat”, propunem substituirea sintagmei „instituții financiare fondate sub auspiciul acestora” cu „instituții financiare ale acestora”;
- Cu privire la art. III, menționăm că ultimul conține norme în temeiul cărora Guvernul va aproba Hotărâri de Guvern, astfel, acestea nu pot fi cu statut de dispoziții tranzitorii într-o Lege de modificare a unor acte normative, dar trebuie să se regăsească într-o lege separată, precum *Legea 137/2017 cu privire la Guvern*. În acest sens, recomandăm ajustarea dispozițiilor după cum urmează:

„Art. III.

(1) Semnarea contractului de stat se aprobă prin hotărâre a Guvernului.

(2) Intrarea în vigoare a contractului de stat semnat care implică un angajament financiar din partea Republicii Moldova este precedată de aprobarea acestuia de către Parlament.

(3) Procedura de semnare a contractelor de stat și de prezentare a acestora spre aprobare Parlamentului este stabilită prin regulament aprobat de către Guvern.

(4) Până la intrarea în vigoare a hotărârii Guvernului de aprobare a regulamentului menționat la alin. (3), contractelor de stat li se vor aplica în mod corespunzător dispozițiile pct. 4 din Anexa nr. 7 la Hotărârea Guvernului nr. 1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr. 419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat. Suplimentar, contractelor de stat ce implică un angajament financiar din partea Republicii Moldova, se vor aplica inclusiv dispozițiile pct. 5 din Anexa nr. 7 la același act normativ. În ambele cazuri, nu se vor aplica prevederile care nu corespund naturii contractului de stat vizat, iar referințele la contractul de împrumut de stat extern sau împrumutul de stat extern se vor considera trimiteri la contractul de stat.

(5) Avizele, aprobările și alte proceduri desfășurate, în privința contractelor de stat, înainte de data intrării în vigoare a prezentei legi pot fi invocate pentru îndeplinirea procedurilor aplicabile conform alin. (4).

(6) În sensul prezentului articol, noțiunea de „contract de stat” este definită în *Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova*”.

Suprimarea alineatului 7 din art. III este determinată de necesitatea menținerii în vigoare a temeiului juridic pentru aprobarea de către Guvern a regulamentului privind procedura de semnare și aprobare a contractelor

de stat. În acest sens, dispozițiile din art. III vor servi drept temei juridic în textul clauzei de adoptare a hotărârii de Guvern de aprobare a regulamentului menționat.

Cu referire la art. 22 al *Legii nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova*, la art. 4 și 62 din *Codul Jurisdicției Constituționale nr. 592/1995*, și la art. 4 alin. (1) lit. a), art. 25 lit. j) al *Legii nr. 371/1994 cu privire la Curtea Constituțională*, vă semnalăm că modul în care este redactat art. 22 al *Legii nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova*, dar și sintagma „tratat internațional la care Republica Moldova este parte” din *Codul Jurisdicției Constituționale nr. 592/1995* și din *Legea nr. 371/1994 cu privire la Curtea Constituțională* în articolele respective, este unul defectuos, generând, dacă sunt puse în aplicare așa cum sunt formulate, încălcarea principiului *pacta sunt servanda* (art. 26 din Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor din 1969, în vigoare pentru Republica Moldova din 26 ianuarie 1993). Se va reține că prin expresia „parte”, potrivit art. 2 alin. (1) lit. g) din aceeași convenție, se înțelege statul care a consimțit a se lega prin tratat și față de care tratatul a intrat în vigoare.

În sensul constatărilor Hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 07.05.2020¹, tratatele internaționale care au devenit executorii pentru Republica Moldova, adică la care Republica Moldova este parte, nu pot fi verificate sub aspectul constituționalității, pentru că statul nu și-ar putea executa angajamentele care rezultă din tratat, contrar principiului *pacta sunt servanda*. Republica Moldova nu poate invoca prevederile legislației sale interne ca justificare a neexecutării unui tratat la care este parte (a se vedea HCC nr. 24 din 9 octombrie 2014, § 80; DCC nr. 17 din 7 noiembrie 2013, §§ 32, 60; DCC nr. 1 din 15 martie 2010; DCC nr. 5 din 24 septembrie 2002).

Prin urmare, vă propunem ca textul art. 22 al *Legii nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova*, să aibă următoarea redacție:

„(1) Curtea Constituțională, sesizată în conformitate cu legislația, exercită controlul constituționalității prevederilor tratatelor internaționale sau ale unor dispoziții din acestea între momentul exprimării consimțământului Republicii Moldova de a fi legată prin tratat și momentul intrării în vigoare a tratatului pentru ea.

(2) Tratatelor internaționale recunoscute de Curtea Constituțională ca incompatibile cu Constituția Republicii Moldova nu sînt puse în vigoare și nu sînt aplicate.”

Pentru celelalte două acte normative, la articolele menționate, propunem substituirea textului „tratat internațional la care Republica Moldova este parte” cu textul „tratat internațional la care Republica Moldova intenționează să devină parte”.

Luând în considerare cele expuse, subliniem din nou necesitatea modificării dispozițiilor actelor normative analizate în sensul propus.

Digitally signed by Serbenco Eduard
Date: 2024.03.29 09:36:33 EET
Reason: MoldSign Signature
Secretar de stat: Moldova

Eduard SERBENCO

Ex: Bejenari Gabriela
tel.: (022) 201-425
e-mail: gabriela.cojuhari@justice.gov.md

¹ Hotărârea Curții Constituționale nr. 12/2020 pentru controlul constituționalității Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind acordarea Guvernului Republicii Moldova a unui împrumut financiar de stat, semnat pe 17 aprilie 2020, a Hotărârilor Guvernului nr. 169 din 13 martie 2020 și nr. 252 din 21 aprilie 2020 și a Legii nr. 57 din 23 aprilie 2020.